

Geringde vogels in Groningen

aflevering 12, door Klaas van Dijk

Dit is de twaalfde aflevering van een rubriek in *De Grauwe Gors* met gegevens over geringde vogels uit de provincie Groningen. De vorige aflevering heeft weer allerlei reacties en nieuwe informatie opgeleverd; bedankt hiervoor. Zoals altijd houd ik me aanbevolen voor meer informatie over geringde vogels in Groningen. Waarnemingen van vondsten van dode, geringde vogels en aflezingen van vogels met (metalen) pootringen, halsringen en dergelijke zijn altijd welkom. Informatie kan worden opgestuurd naar Klaas van Dijk, Vermeerstraat 48, 9718 SN Groningen, telefoon 050-3182924, e-mail klaas.vdijk@hetnet.nl.

Aalscholver *Phalacrocorax carbo*

[stockholm 9272744] Geringd als nestjong op 10 juni 1999 bij Lilla Karlsö (57.19 N / 18.04 E) op het eiland Gotland in Zweden. Op 7 november 1999 kon Egbert Boekema de metalen ring van deze Aalscholver met de telescoop aflezen, terwijl de vogel op een paaltje in de Hoornseplas (Haren) aan het rusten was. De afstand tussen Karlsö en de Hoornseplas bedraagt 861 km. Zweedse Aalscholwers worden wel vaker in Groningen gezien maar het lukt maar zelden om de metalen ring van zo'n vogel compleet af te lezen.

Aalscholver *Phalacrocorax carbo*

[arnhem 9002924; tevens geringd met gele kleurring 5R] Geringd op 5 juni 1992 als nestjong in de Oostvaardersplassen. Op 9 juli 1992 zag Berend Voslamber deze vogel nog eenmaal in de Oostvaardersplassen. Daarna werd bijna tien jaar lang niets meer van dit individu vernomen, totdat André Boven, Ko Veldkamp en Bart-Jan Prak op 26 mei 2002 de vogel in Polder Breebaart zagen en de kleurring konden aflezen. Deze Aalscholver is een van de weinige broedvogels uit de Oostvaardersplassen die in deze regio is gezien.

Toendrarietgans *Anser serrirostris*

[hiddensee 232957; tevens geringd met gele halsband 0G3] Geringd op 6 oktober 1986 als na 1kj vrouw bij de Gülper See in

Brandenburg, ongeveer 80 km ten noordwesten van Berlijn. Op 13 februari 2002 zag Guido Meeuwissen 's ochtends rond 10 uur vanuit de vogelkijkhut bij Wolfsbarge een groep van 116 Toendrarietganzen vanuit het noordwesten komen aanvliegen. De vogels landden op een akker met oogstresten bij het natuurreservaat De Leine. Eén Toendrarietgans bleek naast een metalen ring aan de rechterpoot ook een vaalgele halsband te dragen en Guido kon met zijn telescoop de inscriptie ontcijferen. Naar alle waarschijnlijkheid was de halsband geel, maar de kleur was zodanig vervaagd dat dit nog maar nauwelijks zichtbaar was. Na enig rondvragen werd duidelijk dat de Toendrarietgans in het voormalige Oost-Duitsland was geringd en ondertussen dus al minimaal 16? jaar oud was. Helaas zijn andere waarnemingen (nog) niet bekend.

Kluut *Recurvirostra avosetta*

[icona 5002883; tevens voorzien van witte kleurring 5MN] Geringd op 12 juni 1996 als nestjong bij Veta la Palma (37.01 N / 06.11 W), Coto Doñana in Zuid-Spanje. Op 26 mei 2002 werd de kleurring door André Boven vanuit de vogelkijkhut in Polder Breebaart afgelezen.

Kluut *Recurvirostra avosetta*

[icona 5031774; tevens geringd met witte kleurring 7RN] Geringd op 2 juli 1996 als nestjong bij Veta la Palma (37.01 N / 06.11 W),

Coto Doñana in Zuid-Spanje. Tussen 4 mei en 29 juli 2002 werd deze gekleurde Kluut zesmaal door André Boven afgelezen vanuit de vogelkijkhut in Polder Breebaart.

Kluut *Recurvirostra avoetia*

[icon 5031910; tevens geringd met witte kleuring A1N] Geringd op 8 juli 1996 als nestjong bij Veta la Palma (37.01 N / 06.11 W), Coto Doñana in Zuid-Spanje. Deze vogel werd op 11 en 16 juli 1996 afgelezen in Veta la Palma en op 22 juni 2002 door André Boven in Polder Breebaart.

Kluut *Recurvirostra avoetia*

[icon 5054610; tevens geringd met witte kleuring AHP] Geringd op 16 juli 1996 als nestjong bij Veta la Palma (37.01 N / 06.11 W), Coto Doñana in Zuid-Spanje. Op 29 augustus 1996 werd de vogel bij Lucio las Gavetas (36.59 N / 06.14 W) gezien en op 4 november 1999 bij Dehesa de Abajo (37.12 N / 06.10 W), allebei ook in de Coto Doñana gelegen. Op 22 juni 2002 zag André Boven deze Kluut vanuit de vogelkijkhut in Polder Breebaart.

Kluut *Recurvirostra avoetia*

[icon 5026686; tevens geringd met witte kleuring AUA] Geringd op 17 juli 1996 als nestjong bij Veta la Palma (37.01 N / 06.11 W), Coto Doñana in Zuid-Spanje. Op 20 augustus 1996 werd de vogel hier ook nog gezien. Tussen 13 mei en 24 augustus 2002 zag André Boven deze Kluut op zeven verschillende data in Polder Breebaart.

Kluut *Recurvirostra avoetia*

[icon 5060546; tevens geringd met witte kleuring L4V] Geringd op 17 juni 2000 als nestjong op Isla Christina (37.12 N / 07.19 W), langs de Spaanse zuidkust vlak bij de Portugese grens. Op 22 juli en 1 augustus 2002 zag André Boven deze vogel in Polder Breebaart.

Kluut *Recurvirostra avoetia*

[icon 5058252; tevens geringd met witte kleuring LLV] Geringd op 4 juli 2000 als nestjong bij Veta la Palma (37.01 N / 06.11 W), Coto Doñana in Zuid-Spanje. Op 7 augustus 2002

werd deze Kluut door André Boven in Polder Breebaart gezien.

In totaal werden in het seizoen 2002 zeven verschillende Kluten in Polder Breebaart gezien die allemaal als nestjong in Zuid-Spanje waren geringd. Daarnaast zag André Boven enkele andere Kluten met Spaanse kleuringen waarvan de inscriptie helaas niet volledig kon worden ontcijferd. De afstand tussen Polder Breebaart en de Spaanse broedgebieden bedraagt zo'n 2000 km.

De vogels afgelezen in mei/juni zijn ongetwijfeld locale broedvogels, van de vogels die in juli/augustus zijn afgelezen is dit minder zeker omdat dan ook al grote aantallen doortrekkers in de Dollard en in Polder Breebaart verblijven. De waarnemingen maken duidelijk dat Kluten niet altijd plaatstrouw zijn aan hun geboorteland. Vermoedelijk zijn nogal wat Spaanse vogels in Polder Breebaart gaan broeden omdat de broedomstandigheden in Zuid-Spanje om wat voor reden dan ook (tijdelijk) minder geschikt waren. Kluten kunnen in dergelijke omstandigheden flink gaan rondzwerfen om een geschikte nieuwe broedplaats te vinden. Daar kunnen ze, als de omstandigheden goed blijven, jaren achtereenvolgend tot broeden komen. In de afgelopen jaren zijn in het Deltagebied al minimaal vijftien gekleurde Kluten uit Spanje gezien en op Texel broedde in 2002 eveneens een Kluut die in 1996 in Spanje was geboren. In 2003 zijn opnieuw flinke aantallen gekleurde Kluten in Polder Breebaart afgelezen. In een komend nummer van de Gors zal hier nader op worden ingegaan.

Kievit *Vanellus vanellus*

[arnhem 1371783] Geringd op 12 juli 1997 door Ben Koks als nestjong op de Punt van Reide. Op 9 mei 2002 kon André Boven de metalen ring van deze vogel aflezen vanuit de vogelkijkhut in Polder Breebaart. Deze Kievit (een man) was broedvogel. Een mooi voorbeeld van sterke plaatstrouw bij een Groningse Kievit.

Rosse Grutto *Limosa lapponica*

[london DR 96712; tevens geringd met diverse kleuringen] Geringd als adulte vogel (na 1kj)

op 26 november 1981 bij North Gare Sands, Teesmouth (54.38 N / 01.10 W) aan de oostkust van Engeland. De vogel werd tevens geringd met vijf kleurringen: aan de linkertibia een groene boven een gele kleurring en aan de linkertarsus een hoge witte kleurring, aan de rechtertibia een witte boven een groene kleurring. In de winter van 1981/82 werd de vogel nog regelmatig in de monding van de Tee gezien maar waarnemingen in de jaren erna ontbreken.

Op 1 mei 2003 zag René Oosterhuis deze Rosse Grutto in polder Breebaart en was hij in staat om de gehele kleurringcombinatie goed af te lezen. De vogel zat op een hoogwatervlucht-plaats temidden van vele andere Rosse Grutto's.

Deze Rosse Grutto is ondertussen al minimaal bijna 23 jaar. In aflevering 10 van deze rubriek besprak ik de melding van een Rosse Grutto van minimaal 17 jaar oud. Deze vogel gaat hier dus ruim overheen en het is ongetwijfeld de oudste Groningse Rosse Grutto. Overigens werd de oudst bekende Rosse Grutto (in

Engeland geringd) ruim 31 jaar.

Steenloper *Arenaria interpres*

[Washington 1313-59571; tevens geringd met diverse kleurringen] Geringd als 2kj vogel op 31 juli 2001 bij Alert (Ellesmere Island, Arctisch Canada, 82.30 N / 62.20 W) door Guy Morrison. Aan de linkertibia zat een wit vlaggetje en aan de linkertarsus een groene boven een oranje kleurring. Aan de rechtertibia zat een metalen ring en aan de rechtertarsus twee gele kleurringen. De vogel was tijdens het ringen nog volledig in zomerkleed en woog 132 gram, een aanwijzing dat hij zich aan het opvetten was voor een lange trektocht richting overwinteringsgebied.

Op 15 mei 2003 zag Ko Veldkamp in de haven van Delfzijl deze vogel in een groep van 27 Steenlopers en kon hij de kleurringcode identificeren. Deze vogel is al het derde geval uit arctisch Canada dat in korte tijd in Groningen is waargenomen. In tegenstelling tot beide eerdere gevallen, individuen die in de herfst en winter werden gezien en vermoedelijk in

Nederland overwinteren, werd deze vogel in midden mei gezien. Het is denkbaar dat de vogel in West-Afrika heeft overwinterd omdat Afrikaanse overwinteraars vooral in mei soms massaal door Nederland trekken.

Zwartkopmeeuw

Larus melanocephalus

[arnhem 3.559.458; tevens geringd met witte kleurring 6FT] Geringd als nestjong op 17 juli 1999 bij Stellendam (Goeree-Overflakkee; Zuid-Holland). Op 13 december 1999 werd de vogel bij Lissabon (38.43 N / 09.08 W) in Portugal gezien en op 18 juni 2000 zat de vogel aan de Engelse zuidkust (Dungeness, Kent, 50.55 N / 00.59 E). Een klein jaar later (20 april 2001) werd de vogel eenmaal in Zeeland gezien ('s Heer Hendrikskinderen op Zuid-Beveland). Twee jaar later dook de Zwartkopmeeuw op in Polder Breebaart. André Boven zag er de vogel op 30 april 2003 voor het eerst en op 3 en 10 mei opnieuw; René

Oosterhuis zag er de vogel op 20 en 22 mei. In mei was de Zwartkopmeeuw met een 2kj partner aan het baltsen en een nestkuil aan het draaien. Gezien de leeftijd van de partner is het onwaarschijnlijk dat dit paar succesvol tot broeden zal komen. René vermoedde op grond van het gedrag dat de gekleurde vogel een vrouwtje was.

Tegenwoordig worden Zwartkopmeeuwen regelmatig in Groningen gezien en er zijn ook al enkele malen broedgevallen vastgesteld, onder andere op de pier van Delfzijl. Meestal zijn deze vogels ongeringd, dus van onbekende herkomst. Bovenstaande vogel geeft aan dat nestjongen uit het Deltagebied ook in Groningen tot broeden kunnen komen.

Stormmeeuw *Larus canus heinei*

[helgoland 5300936; tevens geringd met zwarte kleuring AT27] Geringd op 25 februari 2001 als man na 3kj in Kiel (Duitsland) door Klaus Hein die deze vogel op grond van maten en verenkleedkenmerken determineerde als *L.c. heinei*. Tijdens streng winterweer zag André Boven deze vogel op 12 januari 2003 in de haven van Delfzijl en kon hij de kleuring aflezen. De afstand tussen Delfzijl en Kiel bedraagt 236 km.

Stormmeeuw *Larus canus heinei*

[helgoland 5300979; tevens geringd met zwarte kleuring AT72] Geringd op 5 januari 2003 als man na 3kj in Kiel-Wellingdorf (Duitsland) door Klaus Hein. Op grond van maten en verenkleedkenmerken werd ook deze vogel gedetermineerd als *L.c. heinei*. De vogel werd zat in een vangst van 17 Stormmeeuwen, waar zich minimaal 12 heinei vogels tussen bevonden. Op 12 januari 2003 werd de kleuring door René Oosterhuis en Klaas van Dijk afgelezen terwijl de vogel op het ijs bij de Oostersluis (stad Groningen) in een groep van duizenden meeuwen zat te rusten. Er waren slechts zeven dagen verstreken tussen de ringdatum en de vangdatum. Opmerkelijk is dat André Boven op dezelfde dag bovenstaande heinei Stormmeeuw in Delfzijl zag.

Er is slechts weinig bekend over het voorkomen in Groningen van Stormmeeuwen die behoren tot de ondersoort heinei. Deze onder-

soort broedt in oostelijke streken van Noord-Rusland. Lange tijd werd gedacht dat het onderscheid met de nominaatvorm *L. c. canus* (broedvogel in Nederland en in grote delen van Europa) moeilijk in het veld en/of in de hand was te zien. Recente onderzoek van Zweedse, Deense en Duitse ringers heeft duidelijk gemaakt dat het onderscheid in veel gevallen relatief gemakkelijk te maken is. Bovendien maken deze onderzoekers duidelijk dat de laatste tijd steeds meer heinei vogels in steden rond het westelijk Oostzeegebied (Kopenhagen, Malmö, Kiel et cetera) lijken te overwinteren.

Grote Bonte Specht *Dendrocopos major*

[arnhem K-949868] Geringd als 1kj (pas uitgevlogen nestjong) op 20 juni 1995 in de Baggerputten bij Froombosch. De vogel werd geringd door Lex Tervelde tijdens onderzoek voor het CES-project. Op 14 juni 2000 werd de vogel (een mannetje) dood gevonden als vers verkeersslachtoffer bij Borger (Drenthe). De ring werd gemeld door Arend Veenstra; de afstand tussen de Baggerputten en Borger bedraagt 31 km.

Roodborst *Erithacus rubecula*

[bruxelles 7928332] Geringd als 1kj vogel op 4 oktober 2001 bij Schiffflange (49.30 N / 06.01 E) in Luxemburg. Op 31 maart 2002 werd de vogel door Lex Tervelde opnieuw gevangen in de Eemshaven. De afstand tussen Schiffflange en de Eemshaven bedraagt 441 km. Vermoedelijk is deze Roodborst een trekvogel die niet in Groningen broedt maar op doortrek is naar meer noordelijke streken. Bijzonder aan dit geval is dat de vogel in Luxemburg werd gevangen. Dit land kent geen eigen ringcentrale en gebruikt daarom Belgische ringen. Er zijn vermoedelijk maar erg weinig Groningse waarnemingen van in Luxemburg geringde vogels.

